TENTAMEN MEDICUM

INAUGURALE,

DE

APOPLEXIA.

TENTAMEN MEDICUM INAUGURALE, DE APOPLEXIA;

QUOD,

ANNUENTE SUMMO NUMINE,

Ex Auctoritate Reverendi admodum Viri,

D. GEORGII BAIRD, S. S. T. P.

ACADEMIAE EDINBURGENAE PRAEFECTI.

NECNON

Amplissimi SENATUS ACADEMICI Consensu,

Et Nobilissimae FACULTATIS MEDICAE Decreto;

PRO GRADU DOCTORIS,

SUMMISQUE IN MEDICINA HONORIBUS AC PRIVILEGIIS

RITE ET LEGITIME CONSEQUENDIS;

ERUDITORUM EXAMINI SUBJICIT

ALEXANDER MELVILLE,

SCOTUS;

SOC. REG. PHYS. EDIN. SOC.

AD DIEM 12 SEPTEMBRIS, HORA LOCOQUE SOLITIS.

EDINBURGI,

CUM PRIVILEGIO,

APUD ROBERTUM ALLAN.

MDCCXCVII.

PATRI OPTIMO,

ANDREÆ MELVILLE,

DE

HALLFIELD, ARMIGERO,

HAS

STUDIORUM PRIMITIAS,

CONSECRAT

FILIUS.

TENTAMEN MEDICUM

INAUGURALE,

DE

APOPLEXIA.

Auctore, *ALEXANDRO MELVILLE.*

UTPOTE gradu tantum a paralyſi apoplexia diſcrepat, diſſertationis plenæ argumentum minus aptum videatur; iſtas igitur affectiones tanquam diverſa ejuſdem morbi ſtadia, aut varietates, habebimus: quia hac ratione hiſtoria erit magis per-

A feƈta;

fecta; et morbo veniente occurrendi consilia evidentiora fient.

Apoplexiam strictiùs ita dictam, CULLENUS nosologus, modo sequente definit:—

"Motus voluntarii fere omnes imminuti, cum "sopore, plus minus profundo, superstite motu "cordis et arteriarum."

Et sic paralysin:

"Motus voluntarii nonnulli tantum imminuti, "sæpe cum sopore *."

Cùm autem nulla definitio cuncta morbi phœnomena complecti queat, historiam ejusdem pleniorem tradere conabimur.

SECT.

* Vid. CULL. *Synops. Nosolog. Method.* Tom. II. Gen. XLII et XLIII.

SECT. I.

De Phænomenis.

Historia medica, ob diverſas, quas morbus induit, ſpecies, difficultate haud parva premitur: modo enim apoplexiæ, omnibus ſuis numeris abſolutæ, formâ, impetum derepentè facit; modo autem cum ſignis paralyſeos plus minus generalis et diſtinctæ nervis tardè obrepit, donec tandem cauſâ excitante graviore, ſed ejuſdem generis ac illa, quæ primæ affectioni originem dedit, ſuperveniente, ſubito ad ſummum inveterationis ſuæ gradum, perfectam nimirum ſenſus et motus *voluntarii* imminutionem, vel ad minorem tantum, hemiplegiam ſcilicet, exurgit.

Poſito morbum poſteriori forma, hoc eſt, tardè incipere, varia diverſorum ſtadiorum ſigna enumerare aggrediar.

Hebetudo, torpor, et ſubinde vertigo, nec non capitis dolor modò ſubitò obortus, modò tardè et paulatim obrepens, ſunt inter prima ſigna, quæ ſe oſtendunt. Somnolentia morbum formidoloſiorem haud raro prægreditur: et interdum menſes, immo annos, ante paroxyſmum perſtat.

Cordis et arteriarum actio nonnunquam paululum augetur: et ſudores in fronte prorumpunt: tinnitus aurium interdum, et, quod huic affine eſt, fugax audiendi gravitas, adſunt. Viſus quoque ſæpe minuitur, vel prorſus, ad tempus, aboletur: alia porro oculi vitia haud raro ſe oſtendunt, unus enim, aut ambo rubeſcunt: jamque ſuffuſio, aut muſcæ volitantes, vel ſtrabiſmus viſus duplicis phœnomena plus minus exhibens, plerumque adſunt.

Præter hæc multarum aliarum corporis partium, veluti digitorum, &c. paralyſis aſtat: ægerque, inter expergiſcendum, alterius corporis lateris torporem

porem nonnunquam ſentit; hoc autem levioris potius paroxyſmi effectus, quam prodromus habendum videtur *. Loquendi organa pariter afficiuntur; lingua titubat; nec verba amplius diſtinctè efferuntur.

Nec minus læduntur ſenſus interni: memoria inſignitè minuitur: hujus autem vitii plures ſunt varietates, quibus non minus phyſicos quam *metaphyſicos* ſtudere oportet.

Aliàs memoria longè aliter ſe habet: modo enim res ipſæ, ex animo penitus effluunt, dum nominum recordatio intacta manet: hoc celeberrimus GREGORY in prælectionibus ſuis illuſtrat; exemplum narrat inſigne mulieris, quæ, licet rerum nomina in memoriam revocare potuerit, ſe tamen filioli ſui matrem fuiſſe oblita eſt. Contrà ægrorum exempla non deſunt, qui, ut Van. SWIETEN ſcribit, "Non poſſunt vera rebus deſignandis vocabula "inve-

* GREG. Prælect.

"invenire; manibus, pedibus, totius corporis nixu "conabantur explicare miſeri quid vellent, nec "poterant tamen."

Artuum tremores ſæpe adſunt; incubus et inſomnia horribilia hujuſmodi affectiones comitantur; ſanguis ex naribus ſæpe erumpit; nauſea et vomitione non raro adſtantibus.

Poſtquam hæc ſigna per aliquod tempus plus minus gravia perſtiterint, æger ſubito, quaſi fulmine tactus, apoplexia propriè ſic dictâ vel hemephlegia corripitur: hoc quoque interdum, nullis ſignis antecedentibus evenit.

Ac velut in ſomnis, oculos ubi languida preſſit
Nocte quies, necquiquam avidos extendere curſus
Velle videmur, et in mediis conatibus ægri
Succidimus; non lingua valet, non corpore notæ
Sufficiunt vires, nec vox aut verba ſequuntur.

Virg.

Morbi, ſive nullo monito prævio, ſive poſt ſignorum

rum feriem fupra memoratorum, impetum fecerit, hiftoria eft admodum varia: modò enim figna funt eadem ac illa quæ definitio complectitur; modò autem concurfu et gradu infinitè fere variantur: fopor enim adeo eft nonnunquam imo fere femper, profundus, ut fenfus externi, licet ftimuli validiffimi admoveantur, functionibus fuis peragendis prorfus impares evadant; ita ut lux et ftrepitus parùm vel nihil valeant; hoc autem non eft perpetuum; dantur enim exempla, in quibus ægri vident, audiunt, et tactu percipiunt.

Motus voluntarii, quoque mufculi non minus quam organa fenfuum afficiuntur; flaccidi et fine fenfu exiftunt, ne quidem *cauterio actuali* excitandi: hic autem mobilitatis defectus gradu multum variat; in nonullis enim cafibus, acribus admotis, folito more cientur.

Spiritus eft plerumque difficilis, frequens, abnormis, et fæpe rhoncho concitatur; hoc autem fignum

maxi-

maximâ ex parte fortuitum eſt; minimèque morbi violentiam notat.

Convulſiones ſunt ſæpe generales ac validæ: interdum verò quaſdam tantum corporis partes afficiunt, leveſque exiſtunt: ita ut iris ſola nonnunquam patiatur.

In quibuſdam caſibus alterum corporis latus convulſionibus laborat; altero ſimul paralyſi affecto.

Arteriarum pulſus ſunt admodùm varii; plerumque autem, ineunte morbo, paulatim ſe ſubmittunt; nec raro denuo validiores ac frequentiores futuri. Dr SPENS exemplum narrat, in qùo pulſus ad 9 uſque deſcenderit *; qui caſus omnium memoriæ proditorum tardiſſimus eſt: nonnunquam penitus deficit; et brevi iterum viget, et ſupra normam naturalem aſcendit; plerumque eſt vali-

* DUNCAN's Medical Commentaries 1793.

validus: modò verò præter naturam debilis exiſtit.

Faciei color eſt admodum varius, modò purpureus, modò niger Æthiopis vultum referens; nec contra deſunt multa exempla quibus color erat naturalis. Oculi ſunt ſæpe rubri, turgidi, ſemiaperti, ac vitrei, cum pupillis nonnunquam ampliatis *. Muſculi oris, quod non ſine magna difficultate aperiri poteſt, ſpaſmis afficiuntur. Colli venæ turgidæ fiunt; et arteriarum carotidum pulſus nonnunquam clare etiam ad inſignem diſtantiam conſpici poſſunt, cujus rei exemplum notabile in hujus urbis noſcomio nuper vidi.

Devorandi vis vel minuitur, vel penitus deletur, et lingua paralyſi corripitur: urina modò prorſus ſupprimitur; modò præter voluntatem elabitur; ſudor aliàs tenuis, aliàs viſcidus ac gelidus prorumpit, et lympha aut ſanguis ex naribus, ore,

* JUNCKERUS, pag. 900, de Signis Apoplexiæ.

auribus, aliave, qua data porta, via, profunditur.

Morbo funesto evasuro, signa cursum magis stabilem ac fixum legunt: spirandi difficultas magis magisque ingravescit, donec tandem thoracis motus vix percipi potest; arteriarum ictus frequentiores ac debiliores fiunt, et demum intermittunt, vel penitus cessant; spuma ex ore fluit: totum corpus gelido sudore diffluit, ægerque tandem animam efflat.

Apoplexia autem exquisitior non hoc modo semper infaustè terminatur: frequentius enim in hemiplegiam desinit: ægerque vitam miserrimam trahit; donec alter, tertiusve impetus miseriæ finem imponat. Quando hæc morbi forma ægrum adoritur, ponderis in latere affecto, et interdum stuporis, sed raro doloris, sensus, percipitur. Arteriæ initio frequentes plerumque micant; postea autem pulsus minuitur; et interdum, licet

hoc

hoc admodum raro evenit, penitus ad tempus cessat, brevi iterum excitandus. Alvus plerumque comprimitur; in quibusdam exemplis sudor viscidus in parte affecta observatur; et nonnunquam in totum corpus diffunditur *. Cutis est sæpe arida, et interdum, admodum autem raro, latus paralysi non affectum convulsionibus corripitur †.

Interea musculi faciei et oris lateris affecti deorsum trahuntur; et lingua, quando exseritur, latus affectum versus pellitur ‡, functionibusque suis peragendis omnino impar evadit. Formicatio molesta sensum, qui, nervo presso, exoritur, simulans, ægrum vexat; et in parte affecta sensus quasi insectorum super eandem repentium sæpe percipitur. Tremores quoque ægrum admodum sæpe, et diræ

 con-

* Hipp. Epid. p. 766.

† Hoff. Syst. Rat. Tom. IV. p. 27.

‡ Greg. Prælect. Clin.

convulſiones agitant *. Et poſtquam morbus diu perſtiterit, partes affectæ macie conficiuntur, et muſculi plerumque rigidi fiunt †.

Tactus plus minus afficitur, non tamen penitus aboletur: plerumque autem nullam læſionem inſignem patitur. Profeſſor GREGORY exemplum narrat philoſophorum et medicorum attentione dignum, in quo alterius lateris motus, ſenſu tactus illæſo perſtante, penitus abolitus erat, dum ſimul lateris contrarii ſenſus, mobilitate integra manente, omnino perditus reperiebatur; adeo ut, ſtimulantibus lateri paralyſi affecto admotis, nullus ſenſus excitaretur; iiſdem autem partibus ultra medias vertebras applicatis, ſenſus more ſolito illico cieretur.

Morbus in hoc ſtadio in mortem interdum deſinit: ſæpius autem apoplexia iterum iterumque ſupervenit, ægrumque tandem rapit: et etiam in caſibus, in quibus morbus hanc proclivitatem infau-

* SENAC. de la Structure du Cœur.

† De HAEN de Hemeplegia, p. 31.

faustam non ostendit, paroxysmi reditus semper timendus est; quia partes vim morbi deletricem semel passæ vigorem pristinum rarissimè recuperant; et lugenda animi debilitas semper superest; "Sic "ut viderim," inquit illustris Van Swieten, "sapientissimis antea viris, et fortissimis militibus "masculum illud animi robur adeo fuisse enervatum, ut, flebilis pueri instar, ob lævissimam causam in lachrymas solvantur *."

SECT.

* Prælect. Vol. II. p. 659.

SECT. II.

De Caufis Remotis.

HÆ in duas fpecies dividendæ funt; in iftas nimirum quæ homines obnoxios reddunt, et quæ in jam obnoxiis morbum concitant. Illæ, linguâ medicorum *prædifponentes*, hæ *excitantes* five *occafionales* dicuntur.

De Prædifponentibus.

NATURAM certam ac definitam fanguinis copiam curfu æquabile et conftante ad cerebrum mittere, non folum ex figura et ftructura cranii foraminum per quæ vafa fanguinem vehentia tranfeunt, fed etiam ex vaforum ipforum cranium jam ingreſforum fabrica, et curfu finuofo, et commercio, fumma

ma cura voluiſſe patet. Ex hac miranda fabrica hunc æquabilem ſanguinis curſum ac copiam conſilio cuidam utiliſſimo in œconomia animalium inſervire colligere fas eſt: necnon ſenſorii functiones, et diverſos machinæ motus ex eodem artificio magna ex parte pendere, nobis veriſimile videtur.

Quando cauſæ agunt quæ curſum ſanguinis abnormem caput verſus faciunt, morbus, interdum, fruſtra repugnante naturâ, concitatur: quædam enim corporis conditiones, vel ex fabrica congenita, vel ex vitio, progrediente vitâ, collecto, naturæ conſilio haud parum adverſantur; et ſic corpus morbo multo opportunius, quam ſolitis rebus circumſtantibus, reddunt. Hæ corporis conditiones ſunt præſertim, ætas ingraveſcens; caput magnum; collum breve; obeſitas; nimia corporis plenitudo; et ebrietas frequens. Harum rationem nunc ordine reddere conabor.

Ætas ingraveſcens.—Malum de quo agitur primam

mam raro adoritur ætatem; plerumque enim tempore quod annum quadragesimum inter et summam senectutem labitur, occidere solet: quamvisque res nonnunquam aliter se habuerit, hoc tamen nihil de lege generali derogat.

Quare ætas provecta huic malo præ juniore, opportuna existit, ex periculis Doctoris Wintringham, me saltem judice, exponi potest: ex his enim arterias, si venis componantur, majorem, progrediente vita, rigiditatem acquirere constat; hinc sanguis solito majore copia in venas propellitur: et hæ distenduntur, et tonum majorem arteriarum rigiditati æquandæ parem adipiscentur: si autem ultra modum distendantur, tantum aberit ut vires, pro rata distensione, majores adipiscantur, ut etiam, cæterarum partium musculosarum instar, insigniter præter naturam infirmentur; et distensione adhuc majore adhibitâ, paralysi demum afficiantur; qui quidem effectus in omnibus partibus musculosis, ultra

ultra modum diſtentis, ex quadam œconomiæ animalis lege in univerſum oriuntur.

Et ſane venas in ætate provectis ſummum propemodum tonum ob diſtentionem, quam, progrediente vitâ patiuntur, adipiſci veriſimile vedebitur: hinc ſi cordis et arteriarum actio ex quavis cauſa augeatur, venæ ulterius diſtendentur: et tonum ſuum partim amittent, ita ut ſanguinis curſus per eaſdem impeditus, aut ſaltem tardatus, reditui ejuſdem in arterias faveat; et hinc apoplexiæ impetum facile concitet; eoque facilius hunc effectum edat, qùod capitis, præ cæterarum corporis partium arteriæ, in ætate provectis rigidæ, ac fragiles, exiſtunt.

Caput magnum haud parum huic morbo favere nemo ſanus negaverit: et licet variæ expoſitiones elaboratæ et tanquam elucubratæ a variis auctoribus prolatae fuerint, rei tamen pathologia atrâ adhuc caligine mergitur: VAN SWIETEN

caput magnum neceſſarium colli brevioris effectum opinatur; et hinc, ipſo judice, ratio facile redditur, quare caput magnum homines apoplexiæ opportunos reddit: hæc autem rei enodatio minime, ut mihi videtur, admittenda eſt: ſæpe enim colla longa capitibus magnis inſtructa videmus. Hunc nodum, non ſine magna diffidentia ſequenti ratione ſolvere audemus.

Sanguinis circuitus intra cranium, ſitu corporis erecto, alii paret naturæ legi, præter has, quibus in cæteris corporis partibus abſolvitur, ponderi nimirum aëris atmoſpherici arterias carotides extra cranium, non autem intra prementis: hoc poſito, cùm venæ ſunt arteriis longiores: ex principiis hydraulicis eaſdem, ad ſanguinem per partes cranii internas, ſitu corporis erecto, nulla vi cordis aut arteriarum adjuvante, vehendum valere manifeſtum eſt.

Cùm autem hæc vis, tandem erecto corporis ſitu, ſanguini reducendo inſervit, neque impulſum

ſum neceſſarium impertit; cauſas, quæ ſanguinis curſum in cæteris corporis partibus abſolvunt eidem ſuperadditas invenimus: hoc autem de arteriis ſolis verum eſt: venæ enim tuborum metallicorum inſtar, actioni inhabiles exiſtunt: ſanguis igitur per eaſdem partim vi *hydroſtatica* ſupra memorata, et partim vi a tergo vehatur oportet: et hinc patet, quo longior eſt circuitus venarum, eo majore arteriarum vi opus eſſe ad ſanguinem cum juſto impetu per ſinus propellandum. Multae autem res in capite præter naturam magno reddunt vim, quam arteriæ ſanguini impertiunt, minorem renixu, quem venæ et ſinus eidem opponunt: ob majorem enim arteriarum longitudinem in capitibus magnis, vis quam cor dat, magis ſubigetur, antequam ſanguis ad venarum initia pervenerit; hincque vis a tergo in capite præter naturam magno erit præter ſolitum parva: quamvis ob majorem ſinuum longitudinem, et præſertim ob curvaturas eorundem majores, majori arteriarum vi opus eſt, quam in ex-

emplis ordinariis. Hic igitur renixus, quem major ſinuum longitudo, et curvaturæ eorundem profundiores vi à tergo opponunt, reditui ſanguinis arterias verſus favebit, quod harum actionem augebit; et rebus circumſtantibus ſecundis, effuſionem efficiet: quanam vero ratione hæc apoplexiam excitat, exponemus, ubi de cauſa proxima agetur.

Collum breve.---Vis circuitus ſanguinis in partibus prope cor ſitis eſt major quam in remotioribus: hinc manifeſtum eſt, quibus collum eſt brevius, iis cerebrum, vi ſanguinis circuitus auctâ, multo magis præter ſolitum preſſum iri, quam his, qui collo longiori inſtructi ſunt: illisque apoplexiam, aut paralyſin, cauſa excitante agente, facile concitari poſſe, dum hi eiſdem rebus circumſtantibus, ab his malis immunes evaderent.

Obeſitas.---Hippocrates ipſe graciles diutius quam obeſos vivere obſervavit; multi quidem enumerari

merari possent morbi, qui obesitatem causam suam agnoscunt: nulli autem, qui originem suam ex gracili ac macilento corporis habitu ducunt. Textus cellulosus cutem inter et musculos, et omentum, sunt precipuæ adipis sedes; qui evidentur efficit, ut sanguis interiores corporis partes, cerebrum nimirum, pulmonem, ceteraque viscera versus pellatur; vasa enim quæ per telam cellulosam transeunt, adipe premantur oportet; hinc sanguinis per eandem transitus difficilior fiet; et halitus cuticularis suppressio, et abnormis sanguinis distributio interiora versus subsequentur. Porro tota tela cellulosa adipe distenta, et omentum omnia vasa vicina comprimient; et hoc modo ad eundem effectum præstandum haud parum conferent. Quanam ratione internarum partium plenitudo proclivitatem in apoplexiam facit, satis jam patet.

Nimia corporis plenitudo.---Hæc inter causas prædisponentes primum fere locum tenet: præ-

cipue

cipue hujus vitii caufæ funt exinanitionum folitarum fuppreffio; hæmorrhagiæ five fponte, five arte fiant; ignarum vitæ genus; et diæta plenior.

Ratio, qua pleræque harum caufarum corporis plenitudinem efficiunt, adeo manifefta eft, ut nulla expofitione indigeat. Hæmorrhagiæ plenitudini, vires arteriarum extremarum minuendo favere videntur: his enim magna fanguinis jacturâ debilibus, excretiones omnes languide perficiuntur; hinc egefta pro rata parte minora fient; et nimia humorum copia brevi congeretur.

Ebrietas frequens ultima harum caufarum, duplice ratione agere videtur: vim enim cordis et arteriarum ultra modum auget; et inordinatum fanguinis curfum fæpius caput verfus faciendo, vafa proclivitatem ad actionem iftam inordinatam præter naturam acquirunt, quod hominem apoplexiae, caufis occafionalibus etiam levibus admotis, obnoxiam reddit.

De

De Occaſionalibus.

Morbus nonnunquam adeo derepente impetum facit, et res circumſtantes ſunt adeo obſcuræ, ut nulla cauſa occaſionalis percipi poſſit; interdum vero hæ cauſæ ſatis manifeſtæ fiunt. Et precipuæ eſſe videntur exercitatio corporis vehemens; tuſſis et ſternutatio; animi affectiones; calor externus; balneum calidum; ebrietas; crapula; quivis corporis ſitus, qui curſui ſanguinis per arterias in caput favet, reditumve ejuſdem per venas impedit; ligaturæ circa collum; cervix ſubito, vel diu rotata; cœli temperies et varietates; et polypi circa cor; de quibus paucula ordine jam dicemus.

Exercitatio corporis vehemens.---Juſta muſculorum actio ſanguinis circuitui neceſſaria eſt, vehementior autem ſanguinem ſolito majore vi et copia ad partes corporis interiores, qua quippe ſanguis

guinis impetui minus resistitur, impellit. Hoc docet pallor qui musculo se contrahenti semper supervenit; quod manifestè pendet ex sanguinis quantitate, quam musculus amisit, quæque necessario ad partes internas utpote minus renitentes defertur; cumque cerebrum cranio defensum, omnium partium, pressurâ maxime immune existit; sanguis ibidem facilius quam alibi corporis accumulabitur: præterea pressus quem ipsi arteriarum trunci, musculis, inter contrahendum, tumentibus, patiuntur, haud parum ad hunc effectum edendum confert. Porro in omni nisu corporis vehementiori inspiratio plena ac profunda semper fit, quæ non solum sanguinis reditum a capite impedit, sed etiam eundem per arterias carotides insigni vi ad cerebrum mittit: ob pressuram enim quam pulmo, aëre jam præter solitum distentus, venis sanguinem ex eodem reducentibus infert, sanguis insigni velocitate in auriculam cordis sinistram feratur: nec desunt exempla hominum quibus ex hac causa sanguis ex faciei

ciei vafculis prorupit, et fimilis fanguinis fluxus in vafis internis, fimilifque arteriarum ruptura facile concipi poffunt. Ad hoc caput referri poffunt omnes pulmones nifus, five hi loquela vehementiore, cantu, aut inftrumentorum muficorum inflatu fiant. Vis infignis quâ cantus ad hunc morbum concitandum valet, exemplum nobis VAN SWIETEN tradidit. Celeberrima cantatrix VINDOBONAE quoties tonos quofdam canere conaretur, vertigine corripiebatur, facies turgefcebat, et rubore fuffundebatur: hincque fuum vitæ inftitutum relinquere coacta fuit.*

Tuffis et Sternutatio.---Hæ violentiores corporis agitationes haud raro apoplexiam concitarent: tuffi vehementiore facies ftatim rubore fuffunditur, fanguinisque motus præter folitum intenditur; quod omnes fere norunt. Eruditus GREGORY exemplum in fuis prælectionibus nar-

D rat.

* Comment. Aph. 1010. 38.

rat, quod huic rei plus luminis, quam quodvis ratiocinium offundit puero, qui pertussi laborabat, sanguinis fluxus caput versus tantus existebat, ut oculi ob sanguinis in tunica adnata congestionem lignum quod Anglice *Mahogany* nuncupatur, colore referrent. Risus vel fletus eundem effectum interdum edere potuerint.

Animi affectiones.---Animi motus, qui huic effectui præstando pares inveniuntur, sunt præsertim illi qui excitantes appellantur; inter hos præcipue eminet ira, quæ in signi quidem actionis cordis et arteriarum et precipue capitis vasorum excitandæ vi pollet: excandescenti facies rubore iræ indice subito suffunditur; consimilis sanguinis impetus in vasis cerebri oboriens apoplexiæ, ut facile concipi potest, haud raro ansam præbebit: nervorum insuper distentio sæpe ex abnormi hoc animi effectu exoritur; quod insigniter docet quantâ vi ira in sensorio et nervis pollet.

Calor

Calor externus.---Vix hic loci memorare opus eſt quanta vi calor in totum genus vaſculorum agit, quamque facile hunc morbum excitat, præſertim ſi cum aëre corrupto, ubi plures ſimul congregantur, conjungatur: ante focum luculentum ſedentibus ſtatus minori apoplexiæ ſimilis obrepit; nec etiam optima ſanitate utentes huic cauſæ objecti languore ac ſomnolentia immunes evaſerint.

Balneum tepidum.---Hujus effectus partim ex caloris ſtimulo, ut ſupra jam expoſuimus, et partim ex toto genere nervoſo laxato, aut ſoluto, pendent: nec deſunt exempla hydropicorum, qui tepidario immerſi apoplexiâ correpti ſubito corruerunt.

Ebrietas.----Hanc cauſis apoplexiæ prædiſponentibus ſupra jam annumeravimus; nec eadem rarius cauſa morbi excitans exiſtit: et ſane ebrietas ipſa eſt corporis et animi ſtatus apo-

plexiæ

plexiæ haud abſimilis; nec utriuſque conditionis cauſæ aliter quam gradu ſolo diſcrepare mihi videntur: aucta vaſorum ſanguinem ad cerebrum vehentium actio ex faciei rubore et plenitudinis in capite ſenſu manifeſte patet: et hæc apoplexiæ varietas potius ex preſſu, quem aucta vaſorum actio cerebro infert, quam ex effuſione pendere videtur.

Crapula.---Nulla cauſa cognoſcitur, quæ apoplexiam ſæpius quam crapula excitat.

"Enſe cadunt multi, perimit ſed crapula plures,
"Hinc ſubitæ mortes, atque inteſtata ſenectus."

Nec hoc ſatyricum ſagacis HOGARTH peniculum fugere potuit. Hujus effectus, pariter ac ſomnolentiæ, quæ ingurgitationi ſupervenit, nonnulli rationem ex ventriculo ultra modum diſtento aortam comprimente petere ſolent: parum autem evidens eſt, talem effectum hac ratione fieri poſſe,

ni

ni ventriculus immanè diſtendatur; eadem quippe ſomnolentia animalibus, quæ nullam habent aortam poſt cibum copioſe ſumptum obrepit; ex preſſura igitur aortæ illata, vix, aut ne vix quidem, pendere poteſt.

Quivis corporis ſitus, qui curſui ſanguinis per arterias in caput favet, reditumve ejuſdem per venas impedit.---His cauſis annumerari debent corporis inclinatio, et decubitus cum capite præter ſolitum humili; tantus eſt primæ harum cauſarum effectus, ut nonnullis inter corpus inclinandum memoria penitus deficiat: talium autem ſituum effectus ex conſuetudine plurimum pendent.

Ligaturæ circa collum.---Hæ venas plus quam arterias, propter illarum ſitum comprimeut, quod ſanguinis curſum arterias verſus repellendo morbum nonnunquam concitaverit.

Cervix

Cervix subito, vel diu rotata.---Hæc res a Doctore FOTHERGILL memorata quibusdam argutiola forsan videbitur: minime tamen negligenda est: quo brevior fuerit ægri cervix eo major erit effectus: venæ enim jugulares breviores majorem distentionem quam longiores capitis rotatione patiuntur.

Cæli temperies et varietas---Hæc affectio quibusdam annis, et tempestatibus, præ cæteris adeo frequens existit; ut a quibusdam pro morbo per populum grassante habita fuerit. Hoc cæli temperiei subito, veluti ex frigida in calidam, mutatæ tribuendum videtur: hinc morbus frequentiùs vere, quam quavis alia anni tempestate se ostendit. Systemate vasculoso exquisitius librato, sanguinis destributio abnormis stimulo caloris externi caput versus fieri potest: et hoc modo morbus ex hac causa oritur verisimile est.

Polypi circa cor.---Quamvis pleræque harum concretionum, quæ tam ſæpe in corde partibuſque eidem vicinis reperiuntur, poſt mortem formantur; nonnunquam tamen in corpore vivo exiſtunt, variiſque, non ſolum capitis, ſed etiam aliarum corporis partium morbis et præſertim apoplexiæ, vel hemiplegiæ anſam facile præbent.

SECT.

SECT. III.

De Caufa Proxima.

Quaedam fenforii et nervorum conditio, qua vires eorundem actuofæ vel multum imminuuntur vel prorfus abolentur, hujus morbi caufa proxima habenda eft.

Hæc morbofa conditio duplici, ut mihi videtur ratione effici poteft; fcilicet,

1*mo*, Preffu præter naturam cerebro, aut nervis illato.

2*do*, Viribus fedantibus corpori admotis.

Preffuram cerebro illatam, caufam morbo concitando parem exiftere probatur, animum advertendo

tendo ad cerebri conditionem cranii fracturâ inductam. Illuſtris BOERHAVIUS inſigne nobis exemplum tradit quod hanc rem clariſſime demonſtrat.*

Homini vivo pars cranii ſublata fuit, ita ut dura mater in conſpectum venerit: preſſurâ levi huic duræ matris parti admotâ, tinnitum aurium et ſcintillas oculis obvolitantes æger cum vertigine percipiebat; preſſurâ majore adhibitâ, obdormiſcebat; et preſſu magis adhuc aucto, clarè ſtertebat: hinc dubitari non poteſt, quin preſſura cauſa corporis conditione, de qua hic agitur, inducendæ par exiſtat.

Cerebri preſſura apoplexiam vel hemiplegiam efficiens ad quatuor fontes referri poteſt, hi ſunt.

1*mo*, Vis externa cranii partem deprimens.

E 2*do*

* Prælect. vol. ii. p. 659.

2do, Tumores intra cranium generati.

3tio, Vis ſanguinis cerebri vaſa diſtendens.

4to, Sanguinis aut ſeri effuſſio intra cranium.

De duabus poſterioribus cauſis tantum agemus; duæ enim priores chirurgo concredendæ ſunt.

De modo, quo hæ cauſæ morbum proximè excitant, variè inter varios *pathologos* diſputatum eſt.

Creditum eſt, et adhuc creditur, fluida in cerebri ventriculos, vel alias cerebri partes, effuſa, in primo caſu, et vim ſanguinis vaſa diſtendentem in ſecundo, morbum concitare, cerebrum comprimendo, hoc eſt, in ſpatium minus evidenter coarctando; et quod hinc conſequens eſt, vaſa ipſa, haud amplius ſolito more ſuſtentata, diſtendi.

Celc-

Celeberrimus autem Profeſſor MONRO negat cerebrum, durante vitâ ita comprimi poſſe, ut ſpatium minus manifeſtè occupet; vir enim ſagax experimento ſimplice de induſtria ad hanc litem dirimendam facto, cerebrum in ſpatium minus coarctatum [illegible] demonſtrari poſſe, invenit.

Cerebri ovilli portionem infra aquam exciſam ampullæ vitræ aquâ prope modum plenæ, eodem loci ſitæ indidit; et in ampullæ cervice locum ad quem aqua aſſurgebat adamante notavit: deinde vaſis collo veſicam aëre diſtentam firmiter affixit; quo facto, veſicam inſigni vi compreſſit; nec tamen aqua vel minimum quidem depreſſa fuit.

Hoc experimentum, ut opinor, extra omnem dubitationem probat, cerebri ſubſtantiam nulla vi cordis et arteriarum actione illatâ ita comprimi poſſe, ut ſpatium evidenter minus occupet.

Hinc ſequitur ſanguinis quantitatem in capite exiſtentem augeri non poſſe, ita ut incrementum ſenſibus noſtris percepi poſſit, quamdiu cerebri ſubſtantia integra, et cranii parietes in ſtatu naturali perſtiterent, copia licet ſanguinis major, quovis dato tempore, ob majorem vaſorum actionem per idem tranſeat.

Apoplexia igitur pendere non poteſt ex compreſſione cerebri molem evidenter imminuente: cùm autem morbum ex preſſu cerebro illato oriri pro certo conſtat; laticem in ventriculos vel alias cerebri partes effuſum, et vaſorum conditionem nullo alio operandi modo evidenti morbum inducere concludamus oportet.

2*do*, Cauſa apoplexiæ proxima viribus ſedantibus corpori admotis induci poteſt.

Hujuſmodi cauſæ ſunt vapores *hydrargyri*, plumbum, aliaque venena metallica; opium, alcohol

cohol et multa alia *narcotia: gas* acidum *carbonicum*, aliique vapores *mephitici*: quibus annumerari poſſunt vires frigoris ſedantes, cerebri concuſſio, ictus electrici, et quidam animi affectus: et inter has pathemata deprimentia, quorum nonnulla morbum recté inducunt.

Has, et hujuſmodi cauſas, apoplexiam concitare minime dubitari poteſt; quali autem modo in cerebrum, et nervos, agant, qualeſve ſint mutationes, quæ efficiuntur, ignorare me fateor.

SECT.

SECT. IV.

De Morbi Ratione Medendi.

Curatio ex jam dictis in tria consilia quasi sponte se dividit.

I. Morbo venienti occurrere.

II. Paroxysmum praesentem tollere.

III. Hemiplegiam, quae consequitur, amovere.

Primum consilium absolvitur vitando causas excitantes, ex quibus periculum præcipue et proxime pendet; et corrigendo proclivitatem, quatenus hoc sociatis regiminis et medicamentorum viribus fieri potest. Horum usus violentia signorum, aegri ætate, corporis habitu, et varia con-

confuetudine, gubernari, ac moderari, debet: cùmque vaforum cerebri plenitudo fit caufa prædifponens, ex qua paroxyfmus inftans præcipue pendet, ad illam tollendam totis viribus incumbere debemus; varia fuppetunt remedia, quibus hic finis abfolvitur; præcipua funt fanguinis detractio; medicamenta cathartica; fetacea et fonticuli; tonfura capitis; errhina; dieta; et exercitatio; de quibus paucis figillatim agemus.

Quamvis nullum fit remedium præfentius aut efficacius ad plenitudinem tollendam quam detractio fanguinis, cum tamen corpus folvit, laxat, et idem malo opportunius reddit peffima ex ejufdem ufu timenda, nec unquam in cafibus ordinariis adhibendam cenfemus: in exemplis autem gravioribus, quibus paroxyfmus inftat, eft certe auxilium, cui foli confidere poffumus, cujusque ufu tempeftivo maximæ aegrotanti fanitatem recuperandi fortes erunt. In exemplis ubi de fanguine detrahendo ancipites hæremus,

hirudines

hirudines temporibus admotae, vel occipitis ſcarificationes conſilio quam optime reſpondebunt.

Cùm alvi purgatio peculiari in ſanguinis curſu a capite avertendo vi pollet, eandem fini noſtro bene accommodatam putamus: acriora autem cathartica nunquam niſi in gravioribus exemplis danda ſunt; quia ſanguinis curſum nimis feſtinando plus damni interdum quam boni afferre poſſunt: mitiora igitur, qualia ſunt pulvis jalappæ compoſitus, et potaſſa tartarizata anteponenda ſenſemus; hujuſmodi mitiora, ſemel ſeptimanâ data, menſes, vel etiam annos, præſcribi poſſunt.

Setacea et fonticuli ad generalem corporis plenitudinem minuendam plurimum prodeſſe poſſunt; et poſteriori colli parti, ſi optio noſtra fuerit, indenda ſuaderemus; Profeſſor Gregory exemplum tradit hominis, qui magno hujuſmodi

di fonte pisi ope copiose manente, dieta parca, et alvi purgatione, apoplexiæ impetu per plures annos immunis evaserat.

Tonsura capitis, præsertim si caput simul frigida sæpius lavetur, haud aspernandâ in paroxysmo arcendo vi pollet.

Errhina semper, ni aeger antea eis assuetus fuerit, vitari debent: et hic etiam, caute præscribenda sunt: copiaque paulatim minuenda est, donec tandem sine periculo penitus subduci queant. Sunt qui eadem, ob copiosam muci excretionem, quam efficiunt, capitis vasorum plenitudinem minuere contendunt: quantum autem hac ratione prosunt, tantundem sanguinis cursum caput versus per stimulum suum faciendo, obsunt.

Porro alia suppetunt auxilia, quibus teste experientia, paroxysmus certius arceri potest; hæc

ſunt diæta parca, et exercitatio idonea peritè ordinatae.

Diaeta omnigena nimis ſtimulans, quales ſunt carnes, quæ per ſe faciem rubore ſuffundunt, condimenta, butyrum &c. caute vitanda eſt; et hujuſmodi rerum ſtimulantium vice, cibus ex frugibus mitioribus paratus concedi debet. Abſtinendum eſt quoque ab omnibus potionibus meracioribus, vino nimirum, et liquoribus ſpirutuoſis, ac fortioribus fermentatis. In omnibus autem caſibus cerevicia tenuis, quippe quæ alvum leniter laxat permitti debet, et aquæ anteponenda videtur.

Hæ tamen regulæ aetate provectis et victui pleniori aſſuetis minus rigidè præcipiendæ ſunt; hi enim aegri ſtimuli ſoliti imminutionem non ſine moleſtia, vel etiam periculo ferrè valent: in hujuſmodi igitur caſibus, cibus præſertim ex carnibus tantum minuendus eſt: coenæque ex his pa-

ratæ

ratæ penitus prohibendæ ſunt. Porro ſi potionibus meracioribus quotidie aſſueti fuerint, pauxillum ipſis concedi debet.

Exercitatio licet omnium remediorum in hoc morbi ſtadio longe optimum, ſi tamen nimia fuerit, et præſertim ſi aegrotans obeſior, vel aetate provectior ſit; haud raro cauſa morbi excitans fieri ſolet; ut ſupra expoſuimus; iſtiuſmodi igitur aegris cautiſſime adminiſtranda eſt: exercitatio debet eſſe ea, quæ halitui cuticulari ſuſtenendo par exiſtit; nec unquam tanta eſſe debet, ut reſpirationem acceleret, aut corporis calorem intendat.

Si aegri ad ambulationem non valent, geſtatio primo in rhedâ, et poſtea, quando plus virium habebunt in equo ſedulo uſurpanda eſt: nec raro poſt hoc ambulationi pares evadent. Exercitatio lenis, crebra tamen eſſe debet, et ſatis diu adhibita; hoc enim modo ſanguinis curſus ad

corporis

corporis ſuperficiem dirigitur; et plenitudo occurritur.

Una cum his auxiliis juſtus frigoris gradus proderit: aegerque capite ſolito altiore dormire debebit.

II. Paroxysmum præsentem tollere.

Paroxyſmo aſtante, aegro veſtes ſtatim exuendæ ſunt; et feneſtris &c. apertis in aëre frigido, et ſitu erecto, collocari debet; interea cavendum ne hominum turba, quippe quæ aërem corrumpit, et calefacit, circa aegrum congregetur; quo facto, varia auxilia ad preſſuram cerebro illatam, ſanguinis nimirum detractio, medicamenta cathartica, emetica, et exulcerantia, ſtatim adhibenda ſunt.

Sanguinis detractio in omni apoplexiæ vel hemiplegiæ exemplo, quod ex hydropiſi, vel ex potentiis ſedantibus non evidenter pendet, ſta-

tim

tim usurpanda est: et consuetudo fuit sanguinem mittere ex venis jugularibus, vel si hoc frustra tentatur, ex arteriis temporalibus, vel denique, si hæ pertundi non possunt, quævis corporis vena statim incidi debet. Haec exinanitio, corpore erecto, quippe quod consilium nostrum manifesté adjuvabit, perficienda est: sanguisque prima vice, ad uncias sexdecim, vel viginti mittatur oportet.

Interea detractio sanguinis topica minime negligenda est; hæc vel hirudinibus occipiti admotis, vel scarificatione, vel denique cucurbitulis cum ferro fieri potest; haec autem, quippe qua sanguis citius detrahitur, anteponenda est. Nonnulli, uno corporis latere gravius affecto, sanguinis ex latere contrario detractionem plus profuturam crediderunt. Omnibus his modis sanguinis detractio non solum generalem corporis plenitudinem, sed etiam, quod hinc consequens est, impetum ejusdem cerebrum versus statim imminuet.

Alvi

Alvi purgatio semper cum sanguinis detractione conjungi debet: et eandem inter prima remedia huic malo accommodata existere, ex antea expositis facile constabit: si devorandi vis superfit, cathartica ore dari oportent: sin minus, enemata acria injicienda sunt.

Vomitio præterquam in casibus, qui ex nimia ventriculi distentione pendent, nunquam, astante paroxysmo, permitti debet: quia vomendi actione facies non solum plenis tumescit, et rubore suffunditur; sed etiam oculi lacrymas effundunt, et sanguine turgidi fiunt, et scintillæ sæpe ipsis obvolitant; aegerque ob sanguinis impetum in cerebro auctum vertigine corripitur: et respiratione per vomendi actionem impedita, latus cordis dextrum se facile deplere non valet: et hinc venæ, quæ sanguinem ex capite reducunt, turgescunt.

Medicamenta exulceratoria cum maximo commodo,

modo, præfertim partibus capiti vicinis, pofteriori nimirum colli parti, vel pone aures imponi poffunt; curfum fanguinis a partibus internis ad externas faciendo prodeffe videntur.

Si morbus ex diathefi hydropica oriatur, medicamentis catharticis, et exulceratoriis, optime tractabitur.

Si apoplexiæ infultus poteftates fedantes caufam agnofcat, morbus principiis diverfis ab his de quibus fupra egimus, curandus eft.

Quando venenum, quod morbum excitat, recens in ventriculum recipitur, vomitum interdum cito efficiet: hic vomitus promoveri debet; quando autem venenum vomitionem non ciet, vomitoria, quæ fubito operantur, Zinci nimirum *fulphas*, &c. ftatim adhibenda funt. Contra autem, fi venena diu in ventriculo, nulla vomitione excita, permanferint; nihil commodi ex emeticorum ufu percipi

poteft:

poteſt: cùmque nulla ſit ratio, cur cerebrum in hujuſmodi exemplis, ſanguinis circuitu premi credamus, hoc tantùm annitendum ut æger aëre frigido, aliiſque ſtimulantibus, quorum præcipuum videtur frigida, faciei aliive corporis parti, effuſa, excitetur.

III. Hemiplegiam, quæ consequitur, amovere.

Si paroxyſmus hemiplegiæ formâ adoritur, medendi ratio, ideo quod cauſæ ſunt eædem ac in apoplexia idiopathica, prorſus eadem ſit oportet: et quando hemiplegia apoplexiæ ſupervenit, eſt cur cerebri preſſuram in aliquod tempus poſtea ſupereſſe credamus. Hoc clarius patebit ex Culleni verbis, ubi dicit, "Where a fit of apo-"plexy has gone off, and there appears a ſtate of "palſy appearing as a partial affection only, it "might perhaps be ſuppoſed that the origin of "the nerves is in a great meaſure relieved; but

in

" in ſo far as commonly there ſtill remain the " ſymptoms of the loſs of memory, and of ſome de- " degree of fatuity, theſe, I think, ſhew that the or- " gan of intellect, or the common origin of the " nerves, is ſtill conſiderably affected."*

Quamdiu igitur hæc ſigna perſtant in eadem medendi ratione, quam in apoplexia commendavimus, plus minus ſtrenue adhibitâ prout ſigna poſtulaverint, perſtandum erit.

Ratio autem medendi omnino diverſa ſit oportet;

1*mo*, Quando morbus in tempus inſigne protrahitur.

2*do*, Cùm ſigna cerebri preſſuram indicantia, tollantur.

* Firſt Lines of the Practice of Phyſic, 1145.

3*tio*, Quando malum ex fedantibus oriri cognofcetur.

In hujufmodi enim exemplis preffuram cerebro fublatam ponimus; dum læfio fola perftat: quod optime illuftratur tali cujufvis nervi preffurâ, qualis dotes ejufdem naturales non perdit: tunc enim in parte, in quam nervus diffunditur, torpor fentitur, qui quamdiu preffura adhibetur, augeri perftat: hic autem effectus, preffura fublata, non tollitur, fed paulatim minuitur, donec partes tandem ad functiones naturales reftituentur. In iftiufmodi igitur cafibus remedia, quæ commendari folent, funt ftimulantia, eaque præfertim, quæ in fyftema nervofum folum agunt. Cùm autem morbi ad redeundum proclivitas femper plus minus præceps fit, ad hanc, inter ftimulantia danda, animus fedulo adverti debet. Haec ftimulantia funt vel interna vel externa.

Externa

Externa.—Magna horum varietas commendata fuit: sequentia autem præcipua videntur: aqua nimirum *ammoniæ* causticæ oleis conjuncta: hujusmodi præparata, partes quibus admoventur, insigniter calefaciunt; *ammonia* pariter errhinum præscribi potest. Horum autem medicamentorum princeps est sinapi, eidemque maxime fidendum est; cavendum autem ne partes exulceret. His conjungi possunt cantharides, ita tamen ut cuticula in vesiculas non turgeat: spiritus vinosus *camphoratus*; urticarum punctio; frictio vel strigili, vel panno laneo; et calor.

Quando morbus ex viribus sedantibus oritur, frigus frigidarii forma præscribi debet: hoc autem in tempus breve tantum, usufque ejus effectibus, quos ederit, gubernandus est.

Aura electrica apud quosdam in pretio habetur: hujus autem usus admodum anceps videtur, vasa enim stimulando morbum reducere potest.

Exercitatio denique nunquam omitti debet; namque veluti fama, aegrotus hoc malo laborans.

"Mobilitate viget, virefque acquirit eundo."*

Cæterifque omnibus longè geftatio eminet; non folum quia aeger viribus propriis fe exercere nequit; fed etiam quia ftimulus virium quæ in geftatione exercentur, mediocris, et idcirco tutus, exiftit.

Præter haec autem animus ad partem affectam nunquam non adverti debet; hæc fæpius movenda eft: fi aegrotans ad hunc motum non valet; nihilo tamen minus moliendum eft: quia nullus licet motus fequatur; actio tamen voluntatis inter ftimulos efficaciffimos, et maxime naturales, qui adhiberi poffunt, exiftit.

Interna.---Carbonas ammoniæ dari folet; hujus autem medicamenti effectus plerumque parum efficax comperietur. Fruges ex claffe Te-tradynamià

* Virg.

tradynamiâ plura medicamenta ſtimulantia interna, quæ cum felici interdum excitu dantur nobis ſuppeditant, et hujus claſſis inſtar omnium ſunt ſinapis ſemina integra data. Varia aromata commendata fuerunt: cùm haec autem inſigni in ſtyſtemate vaſculoſo vi agunt, omittenda videntur. *Guajacum*, *terebenthina*, variaque medicamenta foetida ſubinde data fuerunt, his autem fidere nolumus. *Cinchona officinalis* et ferrum eodem conſilio, ſed fruſtra, adminiſtrata fuerunt.

Denique quod omnium horum ſtimulantium internorum uſum attinet, eundem ſemper ſuſpectum habere debemus: ſummâ ſemper prudentiâ danda ſunt: incautè enim adhibita tantum abeſt ut proſint, ut morbum nonnunquam concitent.

F I N I S.

CORRIGENDA.

Pag. 2. lin. 1. *pro* veniente *lege* venienti.
6. — 10. *pro* hemephlegia *lege* hemiplegia.
-- — 14. *pro* necquiquam *lege* nequicquam.
7. — 12. *dele* (,)
-- — 19. *pro* concitatur *lege* comitatur.
8. — 14. *pro* defcenderit *lege* defcenderat.
12. — 12. *poſt* ralyfi *adde* haud.
16. — 3. *pro* occidere *lege* accidere.
18. --- 19. *pro* tandem *lege* tantum.
21. --- 7. *pro* ceteraque *lege* cæteraque.
22. --- 3. *pro* ignarum *lege* ignavum.
--- --- 19. *pro* obnoxiam *lege* obnoxium.
25. --- 14. *pro* concitarent *lege* concitarunt.
26. --- 2. *pro* offundit puero *lege* offundit; puero.
30. --- 8 et 11. *pro* cæli *lege* cœli.
36. --- 5. *pro* perftiterent *lege* perftiterint.
40. --- 12. *pro* fenfemus *lege* cenfemus.
41. --- 1. *pro* manente *lege* manante.
--- --- -- *pro* dieta *lege* diæta.
46. — 5. *pro* oportent *lege* debent.
47. — 17. *pro* excita *lege* excitata.
48. — 6. *pro* effufa *lege* affufa.